Lavrov téved

2026 augusztus 07. Flag

Szöveg méret

90
Mentés

- 0

Értékelés kiválasztása Még nincs értékelve

Mérték

Amit ma látunk, az még nem Samuel Huntington nagy háborúja. Nem egységes civilizációk vonulnak fel egymással szemben, rendezett sorokban, világosan kijelölt arcvonalakon.

Szergej Lavrov a minap ismét a civilizációk háborújának rémképét vetítette elénk. Az orosz külügyminiszter

olvasatában az egymással szemben felsorakozó kulturális és történelmi tömbök konfliktusa egyre közelebb sodorja a világot az általános összecsapáshoz.

A diagnózis látványos, de téves.

Amit ma látunk, az még nem Samuel Huntington nagy háborúja. Nem egységes civilizációk vonulnak fel egymással szemben, rendezett sorokban, világosan kijelölt arcvonalakon. A valóság ennél zavarosabb és veszélyesebb. A nagy civilizációs terek els?sorban nem egymással, hanem önmagukkal kerültek konfliktusba. Három, talán négy civilizáció bels? polgárháborúja zajlik egyszerre. Az els? már nyílt és véres. A második regionális háborúvá szélesedhet. A harmadik egyel?re hideg maradt. A negyedikben a lövészárkokat választási kampányok, intézményi összecsapások és kultúrharcok helyettesítik.

Huntington térképe alkalmas lehet a világ nagy kulturális törésvonalainak felismerésére. Veszélyessé akkor válik, amikor a térképet összetévesztjük a tereppel. A civilizációk ugyanis nem hadosztályok. Nincs közös vezérkaruk, egységes politikai akaratuk és egyetlen haditervük. Bels? választóvonalaik gyakran mélyebbek, mint a köztük húzódó határok.

A keleti kereszténység polgárháborúja

Az orosz–ukrán háborút rendszerint a nyugati és az eurázsiai világ ütközéseként ábrázolják. Geopolitikai szempontból ez részben helytálló. Civilizációs értelemben azonban félrevezet?.

Ukrajna és Oroszország nem két idegen vallási és kulturális univerzum. Mindkett? a keleti kereszténység történelmi terében gyökerezik. Közös vallási hagyomány, egymásba fonódó történelem, rokon nyelvek és verseng? eredetmítoszok kapcsolják össze ?ket. Nem csupán területr?l, katonai biztonságról vagy geopolitikai befolyásról folyik a harc. A konfliktus tétje az is, hogy ki tekintheti magát a közös örökség törvényes birtokosának. Kié a Kijevi Rusz öröksége? Ki beszélhet az együtt megélt évszázadok nevében? Hol húzódik az egyházi, nyelvi és politikai közösség határa?

Ezért a kulturális közelség nem feltétlenül mérsékli a konfliktust. Éppen ellenkez?leg. A testvérháborúk azért különösen kegyetlenek, mert a felek nemcsak legy?zni akarják egymást. El akarják vitatni a másik jogát a közös névhez, múlthoz és örökséghez.

Az idegen ellenféllel lehet határt húzni. A riválisörökössel szemben jóval nehezebb kompromisszumot kötni. Az ilyen háborúban minden engedmény identitásvesztésnek, minden területi hátrálás történelmi lemondásnak, minden béketerv árulásnak t?nhet.

Az iszlám világ bels? háborúja

A második nagy konfliktus a Közel-Keleten bontakozik ki. Ami Irán, valamint az Egyesült Államok és Izrael szembenállásának látszik, egyre inkább a síita hatalmi rendszer és a szunnita arab környezet konfliktusává alakul.

Az Iránból kiinduló síita félhold Irakon és Szírián keresztül Libanonig húzódik, déli nyúlványa pedig Jemenig ér. Ezt a rendszert nem hagyományos katonai szövetség, hanem pénzügyi támogatás, fegyverszállítás, hírszerzési együttm?ködés és helyi milíciák hálózata tartja össze.

A másik oldalon nem létezik egységes szunnita tömb. Szaúd-Arábia, Egyiptom, Törökország, Jordánia és az Öböl monarchiái eltér? érdekeket követnek. Nem ugyanazt gondolják Izraelr?l, az Egyesült Államokról, a politikai iszlámról vagy saját regionális szerepükr?l. Egy kérdésben azonban egyre közelebb kerülnek egymáshoz. Egyikük sem akar iráni hegemóniát a térségben. Ez lényeges különbség az 1980 és 1988 között zajló irak–iráni háborúhoz képest. Akkor Szíria és Líbia Teherán mellé állt, és megtörte az Iránnal szemben felsorakozó arab államok politikai egységét. Ma nincs olyan szunnita többség? muszlim ország, amely egy kiélez?d? regionális konfliktusban egyértelm?en Irán és síita szövetségesei mellé sorakozna fel.

Mindez nem jelenti azt, hogy a szunnita államok Izrael szövetségeseivé váltak volna. Azt viszont igen, hogy az Iránnal szembeni bizalmatlanság már nem pusztán diplomáciai kérdés. Rakétákban, drónokban, hajózási útvonalakban és sérülékeny energetikai infrastruktúrában mérhet?.

A Közel-Keleten a sérelmeknek hosszú az emlékezetük. A tha'r, vagyis a vérbosszú, valamint az intikám, vagyis a megtorlás hagyománya régebbi az iszlámnál. Ez önmagában nem magyarázza a térség politikáját, de figyelmeztet arra, hogy ahol az intézmények nem képesek lezárni a konfliktusokat, ott a bosszú maga válhat intézménnyé.

A fegyverek elhallgatása ezért nem feltétlenül jelent békét. A meggyilkolt vezet?k, lerombolt városok és megalázott közösségek emléke politikai t?kévé alakítható. A tartozást pedig nemzedékekkel kés?bb is be lehet hajtani.

A konfuciánus tér hideg polgárháborúja

A harmadik konfliktus a tágabban értelmezett kelet-ázsiai térben zajlik. Itt egyel?re nincs általános háború, de a gazdasági, technológiai, katonai és politikai versengés már két eltér? rend körvonalait rajzolja ki.

Az egyik oldalon Kína és Észak-Korea áll. A másikon Dél-Korea, Japán, Tajvan, Vietnám és Szingapúr helyezkedik el. Ezek az országok nem alkotnak egységes blokkot. Politikai rendszerük, külpolitikai orientációjuk és biztonsági érdekeik jelent?sen különböznek.A közös nevez? nem egy formális szövetség, hanem az ellenállás a kínai hegemóniával szemben. A kérdés az, hogy Peking képes-e gazdasági, technológiai és katonai súlyát regionális politikai els?bbséggé alakítani vagy a környez? államok meg?rzik önálló mozgásterüket.

Ez a konfliktus azért nevezhet? hideg polgárháborúnak, mert ugyanazon történelmi és kulturális tér különböz? modernizációs modelljei versengenek egymással. Az egyik a centralizált pártállamot, a másik a nemzetállami önállóság, a piacgazdaság és a különböz? mérték? politikai pluralizmus kombinációját kínálja.

A frontvonal nemcsak a Tajvani-szorosban húzódik. Ott van a félvezet?gyárakban, a kiköt?kben, az adatkábelekben, a mesterséges intelligencia fejlesztésében és a haditengerészeti támaszpontokon is. Ez a háború egyel?re nem követel tömegsírokat. Stratégiai következményei ett?l még világméret?ek lehetnek.

A Nyugat önmagával szemben

Negyedikként a nyugati világ saját hideg polgárháborúját kell megemlíteni. Ennek egyik legutóbbi rangadóját a magyarországi választási küzdelemben láthattuk, de a konfliktus nem magyar sajátosság.

A törésvonal nem egyszer?en baloldal és jobboldal között húzódik. A valódi vita a politikai közösség természetér?l szól. Nemzetállam vagy birodalmi integráció? Szuverenitás vagy központi irányítás? Hagyomány vagy progresszió? Demokratikus többségi döntés vagy ideológiai és intézményi korrekció?

Ezek a kérdések nem választási technikáról szólnak, hanem arról, hogy ki jogosult meghatározni a Nyugat jöv?jét. A konfliktus ezért ritkán zárul le egy választási eredménnyel. A vesztes fél nem egyszer?en ellenzékbe kerül. Gyakran úgy érzi, hogy az országot, az alkotmányt vagy magát a civilizációt vesztette el.

A nyugati polgárháború egyel?re hideg. Parlamentekben, bíróságokon, szerkeszt?ségekben, egyetemeken és digitális platformokon folyik. A politikai nyelv azonban egyre kevésbé ismeri el a legitim ellenfél fogalmát. A másik tábor nem téved, hanem illegitim. Nem vitapartner, hanem veszélyforrás. Nem választási ellenfél, hanem felszámolandó akadály.

Ez minden polgárháború nyelvi el?szobája.

Lavrov tehát téved. Legalábbis az id?zítésben.

A civilizációk még nem vonultak fel egymás ellen. Egyel?re belülr?l repednek. Közös örökségekr?l, politikai els?bbségr?l, vallási legitimációról és a jöv? birtokjogáról folyik a harc. Ezek a konfliktusok azért különösen veszélyesek, mert nem egyszer?en érdekeket, hanem identitásokat mozgatnak.

Az érdekekr?l lehet alkudozni. Az identitásból sokkal nehezebb engedni.

A véres f?próbák sorozata már elkezd?dött. Mire a civilizációk valóban egymásnak esnének, könnyen lehet, hogy el?bb saját bels? háborúikban merítik ki erejüket, rombolják le intézményeiket és számolják fel a kompromisszum nyelvét.

A világégés nem feltétlenül ott kezd?dik, ahol idegen civilizációk találkoznak. Megkezd?dhet ott is, ahol egy

civilizáció már nem képes együtt élni önmagával.

Robert C. Castel - www.magyarnemzet.hu

Ajánló